

ELŐSZÓ.

Midőn ez «*Egyházszer tartási Dolgozatok*» nyilvánosság elé bocsátását elhatároztam, két czél lebegett szemeim előtt; egyfelől ismertetni kívántam ez oldalról is az unitárius vallást, melyről még ma is sok balvélemény uralkodik, másfelől némi segélyt reméltem nyújtani paptársaimnak a gyakorlati lelkészet terén, melynek művelésében soha sem érezhetjük magunkat eléggé tökéleteseknek.

Imakönyvek és beszédgyűjtemények kis egyházunkból is kerültek már ki az újabb időben; de ugynevezett «*Agendák*» eddig csak elszórtan kaphatók. E nemben közöttünk ez az első gyűjtemény, s így ha egyéb nincs is, az úttörés némi becse megvan.

A mi az Agendákat illeti: nem vélem, hogy azok avagy csak saját egyházunkban is úgy, a mint írva vannak, mindenütt elmondhatók; de talán nem alap nélküli azon feltevéssem, hogy mivel gondolat gondolatot szül, némi hasznát mégis vehetik azok, a kik általában a könyveket használni tudják.

Még annyit meg kívánok jegyezni, hogy az Agendák írása és előadása — meggyőződésem szerint — általában több figyelmet érdemel, mint a mennyiben azokat a papság közönségesen részesíti. Míg a szószékből mondani szokott beszédek kidolgozására és előadására rendszeren minden pap sulyt fektet s azokra kisebb-nagyobb gondot fordítani igyekeznek: addig az Agendákat, főleg midőn a keresztelés és a házasulandók összekelése a papi háznál egy-két tanu jelenlétében vagy szűk családi körben történik, a legnagyobb

rész nem méltatja elég figyelemre. Nézetem szerint ez nagy hiba, nem csak azért, mert «*valahol ketten vagy hárman egybe-
gyűlnek, ott is épen úgy közöttük kell érezni Jézust, mint a leg-
nagyobb gyülekezetben*»; hanem azért is, mert nincs jobb alkalom a lelkeket Isten országának megnyerni, mint a kereszteléseknél, házassági ünnepélyeknél s urvacsoravétel-
nél. A templomi vasárnapi beszédek a nép igen sokszor vagy hallgatja vagy nem hallgatja; de midőn a szülő gyermekeért imádkozni hallja a papot, midőn a házaspárokat inti és oktatja a lelki tanító, midőn a közönséget az Urasztalához hívja meg annak szolgája: ekkor lehetetlen kitérni az ige elől a hallgatóknak, lehetetlen mindenkinek nem érezni az igének a csontok és velők megoszlattatásáig ható erejét. Én közel egy negyedszázadra terjedő gyakorló-
papságom alatt, melynek igénytelen emléke e kisdéd mű is, többször tapasztaltam, hogy hasonló alkalmakkor sokkal mélyebb benyomást tudtam tenni hallgatóimra, mint a prédikációk által s nem egyszer igaz vallásos érzést ébresztettem fel olyaknak szívében, a kik különben hidegeknek és érzéketleneknek látszottak az Isten igéje iránt. Szóval: az Agenda a protestáns isteni tisztelet és szertartások legsarkalatosb része, az egyházi szónoklat legragyogóbb momentuma, melyre méltán alkalmazhatók a próféta szavai: «*A jó alkalmatosságot áron is meg kell venni*».

Mennyire voltam képes ez elveknek életet adni s mennyire felelnek meg ez «*Egyházzsertartási Dolgozatok*» a jelzett célnak? ezt megítélni azon t. közönségre bizom, mely azokat figyelemre méltatja.

Irtam Kolozsváratt, február 10-én, 1878.